

Inzicht in de

Het nieuwe coronavirus stelt eigenlijk weinig voor. Het is een stukje genetisch materiaal van zo'n 100 nanometer groot met 29.903 basen aan genetische informatie. Als je iedere base met een letter zou weergeven en die in de huisstijl van ESB zou afdrukken, heb je zes pagina's nodig, inclusief literatuurlijst en de figuren (heeft een virus die?). Dat zijn twee artikelen van een gemiddelde omvang.

Maar toch gooit dit kleine stukje biologie op dit moment ons dagelijks leven behoorlijk overhoop. Sommige mensen worden echt ziek, en de rest past zich aan om te voorkomen dat er nog veel meer mensen ziek worden.

Het meest opvallende daarbij is hoe snel zich de ontwikkelingen voordoen, en hoe heftig de impact op dit moment van schrijven lijkt. Hele economische sectoren komen tot stilstand, internationale handelsstromen haperen, en solidariteit wordt in zowel binnen- als buitenland op de proef gesteld.

Juist omdat de ontwikkelingen zich zo snel voordoen, moeten beslissingen ook snel genomen worden.

Er is nauwelijks tijd voor een goede, op feiten gebaseerde maatschappelijke discussie over de maatregelen die er nodig zijn, en over de gevolgen daarvan. Crisisteamen nemen vergaande beslissingen op basis van beperkte data en van wat zichzelf persoonlijk begrijpen.

Vraag naar duiding

Maar de behoefte aan duiding is er wel degelijk. Bij de negentig procent van Nederland die thuis zit en de ontwikkelingen aanziet, maar ook bij hen die straks moeten bijsturen.

De ESB-redactie merkt dat op twee manieren. Onze online leescijfers zijn fors toegenomen. Nu kenden we de laatste jaren in dit opzicht al een opgaande lijn, maar afgelopen maand sneuvelde het ene leesrecord na het andere. Vergeleken met het gemiddelde van de maartmaanden uit 2017, 2018 en 2019, heeft maart 2020 ruim 260 procent meer bezoekers. (Corona indachtig, rekenen we ook wat betreft de leescijfers op een continuering van deze exponentiële groei. Lijntjes doortrekken kan een econoom als geen ander.)

Ook krijgen we van auteurs de afgelopen weken veel blogs aangereikt die de actualiteit duiden. We brengen al een tijdje elke week een extra nieuwsbrief uit met tien nieuwe bijdragen. Dat doen we naast de reguliere nieuwsbrief.

Themanummer

Naast blogs die de actualiteit duiden, ontvingen we al snel ook de eerste meer uitgebreide analyses van de economische ontwikkelingen. Die analyses hebben we samengevoegd in dit ESB-themanummer over de coronacrisis. In de selectie hebben we gelet op relevantie en de kans dat de analyse over een paar weken nog steeds actueel is. Het geplande aprilnummer over kostenbeheersing in de zorg houdt u nog van ons tegoe.

Het themanummer opent met een vergelijking door Frank den Butter van deze coronacrisis met de financiële crisis uit 2008. In beide gevallen was het een *kleine initiele schok* die, via de internationale verknoping van markten, de wereldeconomie kon besmetten. Veel meer dan toen, heeft nu de crisis alle landen binnen een zeer kort tijdsbestek getroffen.

Daarna gaan we in op de gevolgen. We volgen hierbij het chronologische verloop en starten bij de koersda-

Internationale verknoping aan basis van krediet- en coronacrisis	150
FRANK DEN BUTTER	
Piek in volatiliteit laat zien dat groot deel daling aandelenkoersen tijdelijk is	153
BRAM VAN DER KROFT, RUTGER-JAN LANGE EN COEN TEULINGS	
Centraliteit sector van belang bij doorwerking schok in economie	156
JADÉ DIETEREN EN LIZE NAUTA	
Coronacrisis vraagt om een nieuwe inrichting van de Nederlandse samenleving	160
JESSE GROENEWEGEN EN SJOERD HARDEMAN	
Italiaans begrotingsbeleid is struisvogelpolitiek	164
JOHN LORIE EN THEO SMID	
Coronavirus kan de zorg structureel veranderen	168
PATRICK JEURISSEN, EDDY ADANG, FLORIEN KRUSE EN NIEK STADHOUDERS	
Column: De containment-strategie verdient een nieuwe kans	171
XANDER KOOLMAN	

coronacrisis

lingen op de beurs. In een empirische bijdrage beargumenteren Bram van der Kroft, Rutger-Jan de Lange en Coen Teulings dat deze samenhangen met de enorme onzekerheid op het moment, en voor een groot deel tijdelijk zullen zijn. Het lijkt niet nodig om op basis van de huidige lage koersen pensioenen te gaan korten.

Na de koersdalingen volgde de sluiting van alle contactsectoren in de economie. Jadé Dieteren en Lize Nauta rekenen uit welke sectoren centraal staan in de Nederlandse economie. Interessant is dat de centrale sectoren niet per se het meeste bijdragen aan het bruto binnenlands product en de werkgelegenheid, maar dat het stilleggen daarvan wel het meeste kost.

Snel daarna volgden de maatregelen om de Nederlandse economie door deze moeilijke tijd heen te helpen. Jesse Groenewegen en Sjoerd Hardeman verkennen in dit opzicht de mogelijkheden voor de overheid en voor de samenleving op de langere termijn. De scenario's die zij schetsen helpen bij het kiezen en bijstellen van steunbeleid nu, en bij het afbouwen van de crisismaatregelen als de tijd daartoe rijp is.

Na de economische maatregelen volgde de discussie over de ondiplomatieke opstelling van het kabinet richting de zwaargetroffen Italianen. Uiteindelijk bevreesd om op te moeten draaien voor eerdere budgettaire miskleunen van Italië, blokkeerde minister Hoekstra de introductie van eurobonds. John Lorié en Theo Smid rekenen voor dat de financiële zorgen niet denkbeeldig zijn: de Italiaanse schuld is nu gevaarlijk hoog, en zal alleen maar toenemen.

De laatste twee bijdragen gaan over de zorg. Patrick Jeurissen, Eddy Adang, Florian Kruse en Niek Stadhouders stellen dat het niet alleen een enorme uitdaging is om op de korte termijn veel extra acute zorg te moeten leveren, maar ze geven ook aan dat later dit jaar de financiering van ziekenhuizen een issue kan worden. Onder normale omstandigheden financieren generieke ziekenhuizen acute zorg met overwinsten uit planbare zorg. Door corona is er nu meer acute en minder planbare zorg.

En Xander Koolman doet in zijn column een aanzet tot de gezondheidseconomische analyse die gemaakt moet worden bij het afbouwen van de huidige contactbeperkende maatregelen. Hoeveel levens red je met welke maatregelen, en wat is ons dat waard?

Op de website

Een aantal onderwerpen blijven in dit themanummer noodgedwongen onderbelicht. Houd daarom dus vooral onze website in de gaten. U vindt daar onder meer rekensommen over de haalbaarheid van groepsimmunititeit – een discussie met als voorlopig sluitstuk de oproep van Lex Borghans voor meer openheid door het RIVM, want “economen zouden zich hier niet mee bezig moeten houden”.

Verder vindt u er bijvoorbeeld discussies over Europese solidariteit, inclusief een open brief op initiatief van Arnoud Boot die door meer dan tachtig economen ondertekend is. En ook pogingen om de langetermijneffecten van de huidige crisis te kwantificeren. Zo vraagt Bas ter Weel zich af wat een tijdje thuisonderwijs betekent voor achterstandsleerlingen.

Nieuw is dat op onze website de discussies niet alleen te lezen vallen, maar ook terug te zien en te beluisteren zijn. Samen met Esther van Rijswijk voer ik vrijwel dagelijks een videogesprek met Nederlandse economen die zich buigen over de coronacrisis. Met dit experiment hopen we de snelle ontwikkelingen bij te benen. De gesprekken zijn te vinden op esb.nu/videocalls.

Als ik iets moet noemen dat positief is aan de coronacrisis dan is het wel de enorme bereidheid van economen om bij te dragen aan het oplossen van deze gezondheids- en economische crisis. Als redactie zijn we er trots op dat we die bijdragen mogen publiceren. Blijf ze vooral sturen, en blijf gezond en blijf lief voor elkaar.

JASPER LUKKEZEN

Hoofdredacteur
lukkezen@economie.nl

